

TILAPÄISEN VALIOKUNNAN LAUSUNTO ALOITTEESEEN

Tilapäinen valiokunta (jatkossa valiokunta) aloitti työskentelynsä 5.5.2022 järjestäytymiskokouksessa. Valiokunta on työssään kuullut seuraavia tahoja:

- kunnanjohtaja
- kunnan johtoryhmän jäsenet
- kunnanvaltuuston puheenjohtajisto
- kunnanhallituksen puheenjohtajisto
- konsultti Anna-Maija Summanen
- työsuojelupäällikkö

Kuulemisten ja saatavilla olevan vähäisen kirjallisen materiaalin perusteella valiokunta on muodostanut asian etenemisestä seuraavan käsityksen:

Rautalammin kunnan ohjeiden mukainen prosessi epäasiallisesta käyttäytymisestä

Rautalammin kunnassa on olemassa prosessi sekä toimintaohjeet epäasiallisten tilanteiden hoitamiseen organisaatiossa. Haasteelliseksi prosessin tekee poliittisten päättäjien ymmärrys prosessin noudattamisesta.

Prosessin kulku

- Työntekijän tekemä epäasiallisen käyttäytymisen ilmoitus esihenkilölle, työsuojelupäällikölle tai työsuojeluvaltuutetuille. Asian dokumentoi joko ilmoituksen tekijä tai vastaanottaja vastaanottohetkellä.
- Mikäli ilmoitus koskee esihenkilöä, ilmoitus tehdään seuraavalle esihenkilölle tai edellä mainitulle työsuojeluorganisaatiolle.
- Työntekijän ilmoituksesta tulee käydä ilmi ilmoituksen laatija, ketä asia koskee, miten häirintää on ilmennyt ja milloin se on tapahtunut.
- Vastaanottajan tulee merkitä muistiin vastaanottopäivämäärä, nimi ja asian johdosta käydyt neuvottelut tai selvitystoimet. Lisäksi lomakkeelle tulee työnantajan ratkaisu asiaan päivämäärineen.
- Ratkaisu saatetaan tietoon työntekijälle, työnantajalle sekä kohteelle, josta ilmoitus on laadittu.

Kuntalain mukaan puuttumisvelvollisuus on kunnanhallituksella, jonka tietoon puheenjohtajan on asia saatettava viivytyksettä ja kokonaisuudessaan. Yksittäisellä valtuutetulla ei ole omaa roolia kunnan henkilöstöhallinnossa, vaan hän toimii aina toimielimen jäsenenä sen päätösten mukaisesti. Kuntalain 85 § mukaan kunnanhallituksen on pyydettävä selvitys tapahtumista asianosaiselta luottamushenkilöltä. Kunnanhallituksen pöytäkirjasta on ilmentävä kaikki käsittelyn kannalta olennaiset seikat, kuten päätös mahdollisen asiaa käsittelevän epävirallisen työryhmän asettamisesta, sen kokoonpanosta ja tehtävistä. Asian käsittelyn kunnanhallituksessa on oltava hyvän hallinnon mukaista ja noudatettava viranomaistoiminnan julkisuudesta annettuja säännöksiä. Hallituksen tulee yksilöidä, kuinka luottamushenkilön menettely on ollut kuntalain valossa virheellistä tai sillä tavoin moitittavaa, että siitä on ilmoitettava valtuustolle. (KT-lehti 2/2016 Mari Ojalampi, väitöskirjatutkija, Kunnan puututtava asiattomaan käytökseen)

Valiokunnan käsittelyssä olevan tapauksen prosessin mukainen eteneminen

Rautalammin kunnassa ei prosessiin kuuluvia kaikkia vaiheita ole kirjallisesti dokumentoitu. Tapauksessa on pidetty pienellä ryhmällä salaisia ja erillisiä suullisia keskusteluja. Tilaisuudet on pidetty ilman muistioita, päätöksiä tai epäkohtailmoituksia etenkin ajanjaksolla vuoden 2021 lokakuun viimeiseltä viikolta aina 15.2.2022 saakka. Tämä ei vastaa hyvän hallinnon mukaisia menettelyjä julkishallinnossa. Lisäksi asiaan liittyviä viranhaltijapäätöksiä on tuotu esille tilanteen pitkittyessä vasta 19.4.2022 eikä luotettavan hallinnon kannalta oikea-aikaisesti.

Tilanteen alkaminen on valiokunnalle tarkentunut lokakuun viimeiselle viikolle, mutta asiasta ei ole dokumentaatiota tai tarkkaa päivää kenenkään tiedossa. Kunnanjohtaja on tuonut asian esille kunnanhallituksen puheenjohtajalle. Kirjauksia tai tarkkaa päivämäärää heillä ei ollut antaa. Kunnanhallituksen puheenjohtaja on ottanut yhteyttä työsuojelupäällikköön, mutta tätäkään ei ole kirjattu eikä tästäkään ole laadittu muistiota. Asia on pidetty tämän jälkeen heidän kolmen välisenä asiana aina 15.2.2022 saakka, jolloin kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtajalle asiasta kertoi puhelimesta kunnanhallituksen puheenjohtaja. Tämän jälkeen kunnanhallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, hallintojohtaja ja työsuojeluvaltuutettu pitivät palaverin.

Kaksi valtuuston puheenjohtajaa ja kunnanhallituksen 2. varapuheenjohtaja saivat asiasta tietoa 1.3.2022, kun työsuojelupäällikkö kutsui heidät kuulemistilaisuuden kaltaiseen tilaisuuteen. Yhteen valtuuston puheenjohtajaan otettiin yhteyttä vasta muutamaa päivää myöhemmin, ja kun kävi ilmi, että hän - tehtävässä vasta aloittaneena - ei ollut osallistunut kunnanhallituksen kokouksiin, häntä ei kutsuttu kuultavaksi.

Kaikille puheenjohtajille kerrottiin eri syy ”kuulemiseen”: puhuttiin painostuksesta ja sanottiin, ettei työskentely kunnanhallituksessa ei ole juohevaa. Yhdelle ei kerrottu minkäänlaisista ongelmista eikä edes mainittu johtoryhmää.

Tilaisuuden järjestivät kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtaja, työsuojelupäällikkö sekä ulkopuolinen konsultti.

Ilmaisu ”epäasiallinen kohtelu” ei käytetty kuulemiskutsussa eikä seuranneissa keskusteluissa. Tämä ilmaisu, joka on koko nyt käsiteltävänä olevan asian juurisyy ja kunnanhallituksen puheenjohtajien liikkeellepaneman työsuojeluprosessin aihe, ilmestyi ensimmäisen kerran vasta ulkopuolisen konsultin kirjoittaman haastattelumuistion otsikkoon.”

Kunnanhallitukselle asia on tietoon saatettu iltakoulussa 4.4.2022, josta voitaneen todeta, ettei se ole kunnanhallituksen virallinen kokous vaan keskustelutilaisuus. Tilaisuudesta laadittiin muistio, jota kaikki paikallaolijat eivät pystyneet allekirjoittamaan. Iltakoulun aineistossa esiteltiin konsultin omia tulkintoja, jotka perustuivat hyvin suppeaan haastatteluutokseen. Esimerkiksi valtuuston puheenjohtajistosta konsultti kuuli vain yhtä. Konsultti keskittyi lähinnä kunnanjohtajan kokemuksiin. Aineistossa oli epätarkkuutta, huomattavan subjektiivisia johtopäätöksiä ja jopa epätosia väittämiä.

Rautalammin kunnassa tämän tapauksen osalta ei ole edetty prosessin mukaisesti eikä prosessia ole saatettu viivytyksettä loppuun. Tilanne on pitkittynyt ja oikeastaan on edelleen kesken tai aloittamatta luotettavasti.

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen puheenjohtaja on kunnanjohtajan hallinnollinen ja työnjohdollinen esihenkilö. Kunnanhallituksen puheenjohtaja ei ole toiminut epäasiallisen kohtelun prosessin mukaisesti

vastaanottaessaan ilmoitusta eikä myöskään kirjannut tapahtuman kulkua millään tavoin tai huolehtinut jonkun muun tekevän kirjauksia asiasta. Kunnanjohtajan esimies ei ole ohjannut työtä tai järjestänyt työnohjausta kunnanjohtajalle, vaikka johtoryhmäläiset ovat asian tuoneet hänen tietoonsa syksyllä 2021.

Kunnanhallituksen puheenjohtajan asian käsittely ei ole ollut sujuvaa ja hän on itse kertonut yrittäneensä salata tapauksen ja selvittelevänsä tapausta itse. Viivytyksetön tapauksen käsittely ei ole onnistunut. Käsittelyssä on ollut tauko, joka kunnanhallituksen puheenjohtajan selvityksen mukaan johtunut hänen estymisestään jouluihelmikuussa. Todettakoon kuitenkin hänen hoitaneen muuten luottamustehtäviään normaalisti lukuun ottamatta yhtä kunnanhallituksen kokousta 14.2, jonka on hoitanut 1. varapuheenjohtaja.

Asian käsittely on ollut salaista, jopa hallituksen puheenjohtajistolta. Lisäksi käsittely on ollut pitkittynyttä eikä ole valmistunut vielä 6.6.2022. Kunnanhallituksen puheenjohtajisto ei ole noudattanut kuntalakia eikä hyvää hallintotapaa. Näin ollen kunnanhallituksen puheenjohtajisto ei ole toimintakykyinen eikä nauti valiokunnan luottamusta.